

JEGYZET

(Tér)képtelenség

DOBOS KLÁRA

A star wars-örületek máskor sem állítanak meg. De most nem csak az volt a kritérium, hogy az ajándék ne legyen izlésromboló, olyasmit szerettem volna, ami okosítja is a gyermeket. Nagyarúházból fedeztem fel az ideálisnak véltet, egy sokfunkciós puzzle-t: elsősorban – hisz össze kell rakni – fejleszti a kreativitást, és miután térképről van szó, a földrajzi ismeretek is gyarapíthatók általa. Mellékesen pedig nagysága és vastagsága okán szőnyegként is szolgál, így amíg a kirakással bajlódik a gyermek, nem olyan nagy baj, hogy utál zoknit húzni.

A „mellékes” meg a „kreatív” funkcióval nincs is semmi gond. Am térképként használhatatlan! Ugyanis rajta a Lengyelországgal is határos Magyarország lenyúlik az Adriáig, és például a volt Jugoszláviát egy az egyben bekebelezték más országok. Aki felfedezi az összes hibát, annak eláruljuk a játék lelőhelyét, hogy még a környékére se menjen, igazán megérdemli, hogy ne legyen ilyen térképe!

De hogy senkinek se legyen, talán kellene valaki, aki a „meős hagyományokat” követve vet egy szigorú pillantást a termékekre. Vagy volt, csak éppen nem jeleskedik földrajzban?

A mai gyerekeknek nincs nagy szerencsájuk, hiszen a számukra külföldiből magyarított ismeretterjesztő könyvek, lexikonok gyakran semmit nem tudnak hazánkról. De ezt a térképet a „szokásosnál” is jobban elnagyolták a készítő kinaik. Igaz, a mai szemmel is lenyűgöző ókori tudáskincsüket sem gazdagították jelentős földrajzi sikerek: nemegyszer kudarcra végződtek még a szomszédos Japán felfedezésére indított expedíciók is. De azért ma már csak többször várunk tőlük e téren, hisz rég kibújtak a Nagy fal mögül.

Még jó, hogy nem hazai a termék – lett is volna belőle külpolitikai botrány. Mert tessék! Most aztán – legalábbis egy térkép erejéig – újra van tengere hazánknak. Tulajdonképpen nem bánám, Fiumében is örültem, mikor egy-egy magyar emlékre bukkantam. És ez nem irredentizmus, (remélhetőleg) nincs olyan ember, aki ne lenne büszke hazája múltjára – s mi igazán azok lehetünk ezeréves történelmünkre! De mégsem szerencsés egy, a mai világot bemutató térképen helyenként hajdani határokat húzni, mert (nem csak) a gyerekeket zavarhatja meg. Ez nem jó játék.

Elmúltak az ünnepek...

Miskolc, Városház tér, január

Fotó: Farkas

Aki sztrájkol és aki nem sztrájkol

HALMOS ILDIKÓ

Miskolc (ÉM) – Papp Józsefné és férje hétfőn is ugyanakkor ébredt, mint minden hétköznapi. Felöltöztek, és munkahelyükre indultak. De nem dolgozni: hétfőtől szerda délig sztrájkoltak.

– Kétféle ember létezik: aki sztrájkol és aki nem sztrájkol – szögezi le Papp Józsefné, aki érettségi után került a MÁV-hoz, most tb-ügyintéző és szakszervezeti titkár. – Sokan azt mondják, megelégszenek a nyolc és fél százalékos béremeléssel, nem akarnak bajt. Félnék, hogyha csatlakoznak a sztrájkhoz, elvesztik az állásukat. De a félelmet a tudatlanság szüli. Mert a sztrájk állampolgári jogunk. És ha nem állunk ki az érdekeinkért, akkor nem azért küldenek majd el minket, mert sztrájkoltunk, hanem azért, mert rosszul áll a vállunkon a táskánk. Ha nincs kollektív szerződés, mi véd meg minket? – teszi fel a kérdést, majd arról beszél, miért lépett be a szakszervezetbe.

– Nem pénzért, és nem is az év végi szaloncukorért döntöttem így. Magam elé képzeltem egy réges régi szakit, azok közül egyet, akik alapították a szakszervezetet, hogy a vasutasokért harcoljanak. Én is úgy akarok harcolni, mint ők. Amikor a férjemmel a sztrájk mellett döntötünk, egy percig sem gondoltunk arra, hogy mit kockáztunk ezzel, pedig két gyermekről kell gondoskodnunk – magyarázza. Kérésünkre rövid fejszámolást tart.

– Én körülbelül 40 ezer forintot viszek haza havonta, az emeléssel 1920 forinttal lenne több.

Kivételesen együtt a vasutascsalád munkaidőben is

Fotó: Vajda János

A férjem fizetése úgy 2500-3000 forinttal emelkedne. Négyen 100 ezer forintból élünk, van, aki azt mondja, ez sok, másoknak kevés. De mi nem magunkért sztrájkoltunk, hanem minden vasutasért. Azért, hogy ne legyen bizonytalan az életük.

Majd lányaikról mesél. A kisi elsős, a nagyobb érettségi előtt áll. Lehet, hogy vasutas lesz.

– Vannak, akik a családjukra tekintettel döntenek amellett, hogy felveszik a munkát, nem tudják, mit veszítenek ezzel. Én két és fél napi béremet, a férjem két szolgálatát adja a sztrájkért, de ez nem veszteség.

Ha nem érjük el, amit szeretnénk, ha nem véd a kollektív szerződés, a főnök fegyelmét adhat bármilyen, akár egy cigarettát elszívásáért is. Sokan mondják, fehér holló vagyok. Számomra nem az adja a biztonságot, ha az OTP-ben százezrek állnak a számlámon, hanem az, ha lélekben, szellemben egészségesnek tudhatom a családomat és magamat. Tudom, hogy ez a sztrájk most nem csak egy a sok közül. Ha kell, kifulladásig küzdök az igazunkért. Már több mint 20 éve dolgozom a MÁV-nál, szeretem ezt a munkát, ha nem szeretném, már rég nem itt lennék. Optimista

vagyok, minden tapasztalat számomra egy új, fontos tapasztalás. Ha az emberek, akikkel becsélek, másként is gondolkodnak bizonyos dolgokról, mint én, nem akarom rájuk erőszakolni a véleményemet, nem győzködök senkit, hogy akarata ellenére csatlakozzon a sztrájkhoz. A döntés az övék – mondja.

Van még egy kis időnk, amíg a férjét várja. Papp József vezető jegyvizsgáló számára lassan telik a munkaidő. A kollégákkal üldögél, beszélget a pályaudvaron. Mint mindenki, a sztrájk alatt is pontosan érkezik, és csak akkor megy haza, ha lejárt a műszak.

A művészet sokszor csak szerencse dolga

Rajz tagozatos gimnazistákkal beszélgettünk a Téli Tárlaton a kortárs művészetről

FÜR GABRIELLA

Miskolc (ÉM) – Bár a kortárs művészet értelmezésével nehéz, például a Téli Tárlaton is gondolja vannak, és nem mindenkit engednének vászonközelbe, a mai fiatalok könnyen befogadják az újat. Némely fiatal még könnyebben.

Székek – háttal a képeknek. A kezekben jegyzetfüzetek. A miskolci Zrínyi Ilona Gimnázium mintegy húsz rajz tagozatos diákja a Miskolci Galéria Téli Tárlatán arra készül, hogy a kortárs művészetről beszélgesen a kiállítás kapcsán. És az élményeik alapján. Mert hamar kiderül, a füzetek azért kellettek, hogy felírják a legjobban tetsző művek alkotóját és címét – ám a neveket nem igazán figyelték. Inkább a képeket. Bemutatókat gyűjtöttek, néhány megoldást, formát talán fel is használnak majd.

Ki érti ezt?

Ahogy ülepedni kezd a képek hatása, megszületik az első summázat.

– Nem értjük meg mindegyik művet – szakad ki egyszerre többük közül, noha a kortárs művészettel mind a húszan nagyon jól megférnek, sőt, kifejezetten kedvelik a modern alkotásokat. – Itt is rengeteg olyan festményt látni, amiről csak maga a művész tudhatja, mi is az igazi jelentése.

De ezt nem csak a Téli Tárlaton tapasztalták, szerintük ebből a szempontból egységes az egész világ. Persze a művészetkedvelők előtt ez nem akadály, hiszen ahány ember, annyi jelentése van egy alkotásnak. Így legalább mindenkiből kivált valamiféle érzést a mű. Ha mást nem, táncstálanságot.

Tudják, ez a kortársakkal szembeni nyitottság nem mindenki sajátja. Élénk és nemleges fejrázással válaszolnak a kérdésre: vajon minden tizenéves hasonlóan vélekedik a művészetről?

Tapasztalat, régi példa

– Sokan eleve elutasítják a nem egyértelműen megrajzolt formákat – fogalmazódik meg a probléma egy része. Az okkeresés vékony vezérfonalaként pedig megjelenik a gondolat, amely szerint a fő baj az, hogy a többség a négy fal közé zárkózik. Így nincs a világról elég tapasztalatuk, nehezebben látnak a felszín mögött.

Azt azért gyorsan tisztázzák: példa, probléma nemcsak kortárs művész lehet. Az előbbieket általuk összeállított listáján Picasso és Dali mellett felbukkant Dürer neve is. A legkedveltebbek között mindenesetre nem-hogy helyi, de még csak magyar művész sem szerepelt a legelső körben...

Fortuna ismerősei

A saját stílus és a tehetség, ahogyan tapasztalják, ma korántsem elég az alkotói érvényesüléshez – készülnek rá, nekik sem lesz az.

– Szerencse és ismeretség – emelik az első helyre ezt a két feltételt. – Hiszen annyi tehetséges ember van. Úgysem maradhatnak mindannyian a pályán.

A kijelentés csak látszólag szenvtelen. Pontosán tisztában vannak a folyamat hozadékával is. Azzal, hogy ily módon nem feltétlenül a tehetségesek kerülnek a kiállítóterembe, és ez a minőség visszaeséséhez vezet.

– A tárlatra bejutottak közül is csak kevésre emlékeznek majd évtizedek múlva – jelenti ki egyikük, és senki nem tiltakozik. – Hogy kik lesznek azok?

Azt mindig az utókor ízlése dönti el.

Van, aki még tovább lép. – Sajnos a Téli Tárlatra is bekerült egy-két olyan festmény, amit én nem engedtem volna be – bírálja felül a zsűrit, hozzátéve, hogy persze az egyéntől, az ízléstől függ ez is, mint általában a befogadás.

Csinálja, de ne mutassa!

Azután felkapva a másik elejtett szavát, folytatva vagy éppen más irányba fordítva a gondolatot, megfogalmazódik a közös vélemény.

– Az jó, hogy aki kedvet érez

hozzá, alkothat. De nem kellene mindenkinek be is mutatkozni. Talán mindannyian jobban járnánk, ha néhányan az árnyékban maradnának.

Ezt a fonatot tovább gombolyítva megegyeznek: a művészet szó jelentése bizony jócskán kitágult századunkban.

– Ez nem olyan, mint a maték, nem lehet zárt vagy nyitott intervallumokról beszélni – fogalmazza meg frappánsan egyikük, miért nem tartanak a művészet elsőkélyesedéséről. – Most az is művész, aki jól él az alkotásból. De idővel úgyis csak a legeslegjobb maradnak fenn.

Elemzés a galériában

Fotó: Bujdos Tibor